

Demokratyczny Diament Bezpieczeństwa - budowa nowego ładu pacyficznego

Przejdź do produktu na ksiegarnia.beck.pl

Wstęp

Punkt ciężkości świata przesuwa się w region Pacyfiku. Punkt ciężkości świata jest zlokalizowany w regionie Pacyfiku. Świat nie ma punktu ciężkości. Każde z tych zdań oznajmujących można zakwantyfikować jako prawdziwe albo fałszywe, przede wszystkim jednak w formule ogólnika jest truizmem.

Odkrycie – poznanie cywilizacji azjatyckich w XIX wieku przez intelektualistów, ludzi kultury, twórców podniosło na nowy, wyższy poziom filozofię, kulturę i sztukę w Europie. Toczony od tego czasu dialog między cywilizacjami buduje cywilizację bogatą różnorodnością. Bez tego odkrycia i podjętego dialogu nie byłoby m.in. twórczości i inspiracji w sztuce Stanisława Przybyszewskiego, nie byłoby pedagogiki Rudolfa Steinera, teologii Hansa Künga, muzyki Beatlesów etc. To dowodzi funkcji i znaczenia dialogu między kulturami i między cywilizacjami. Nie dowodzi jednak, że jest gdzieś punkt ciężkości. W tym samym czasie nauka, kultura i sztuka promieniowały z Paryża, Londynu, Nowego Jorku, Berlina (w czasach Republiki Weimarskiej), Witebska (z prowadzonej przez Marca Chagalla Akademii Sztuk Pięknych), a także z Moskwy (z siedziby Mosfilmu, w którym powstał „Pancernik Potiomkin”). Nie sposób jednoznacznie odpowiedzieć, kto dał więcej.

Tak jak doszło do zbliżenia i wymiany na polu kultury, tak potrzebne jest zbliżenie i wymiana społeczno-polityczna. Atlantycka wspólnota państw potrzebuje wytworzenia, instytucjonalizacji i ścisłej współpracy ze współtworzącymi zachodnią hemisferę państwami Pacyfiku. Ta wspólnota musi być zdolna do odparcia zagrożeń ze strony państw kontrsystemowych i gotowa udzielić im wsparcia w budowie społeczeństw opartych na wolności, rządach prawa i demokracji. W przeciwnym razie świat będzie niestabilny i niebezpieczny. Będą w nim istniały miejsca, w których człowiek nie tworzy, bo jest zniewolony. Będą w nim istniały punkty zapalne rozprzestrzeniające się na sąsiadów, region, świat. Taki-

mi punktami zapalnymi były w XX wieku np. Hiszpania, Abisynia, Mandżuria, a także Westerplatte i Pearl Harbour. Po zakończeniu drugiej wojny światowej ustanowiono pokój w świecie podzielonym na Wschód i Zachód. „Ściana ognio-wa” rozciągała się od Szczecina po Triest jako „żelazna kurtyna”, jak i wzdłuż 38 równoleżnika (na Półwyspie Koreańskim) i 17 równoleżnika (w Wietnamie). Z każdym z tych miejsc wiązały się ofiary. To co je różniło, to jedynie ich liczba, ale nie byłoby przyzwoite uznawanie, że ból i cierpienia jednych były większe czy ważniejsze od cierpień innych.

Kiedy Prezydent USA Barack Obama ogłosił „zwrot ku Azji”, w Europie i na innych kontynentach formułowano obawy, że zapowiada to wycofywanie się, zmniejszanie obecności USA w tych regionach, a w konsekwencji przypisanie najwyższego priorytetu regionowi Pacyfiku i współpracy z państwami tego regionu kosztem innych. Dzisiaj mamy świadomość, że tak się nie stało. Zwrot ku Azji w polityce Unii Europejskiej i niektórych państw członkowskich UE (tych, które formułują i realizują strategię w polityce zagranicznej) oraz USA oznacza dążenie do upodmiotowienia azjatyckich państw regionu Pacyfiku w stosunkach międzynarodowych. Znaczenie społeczno-gospodarcze tych państw jest widoczne na pierwszy rzut oka, ale równie widoczny jest brak adekwatnej wagi politycznej przykładanej do stosunków z tymi państwami. Taki stan wpływa na zagrożenia zarówno w regionie Pacyfiku, jak i globalne, związane z brakiem asertywnej reakcji państw regionu na wyzwania ze strony Chin i Rosji (w mniejszym stopniu, o czym decyduje jej ograniczony potencjał), a także i innych państw kontrsystemowych.

Realizacja *America first* poprzez unilateralizm USA we wszystkich sferach (odrzućcie Paryskiego porozumienia klimatycznego, TPP i TTIP, kontestowanie reguł i instytucji WTO etc.) w czasach prezydentury Donalda Trumpa zmusiła państwa reprezentujące wspólny system wartości ustrojowych do wzmacniania współpracy. Podobnie odpowiedzią na politykę Rosji i Chin może być jedynie współpraca transregionalna. Rosja w relacjach z sąsiadami oraz w różnych regionach świata prowadzi politykę agresywną, natomiast Chiny, które okazały się beneficjentem „wolnego i uczciwego handlu”, dążą do uzyskiwania jednostronnych korzyści przez nadużywanie reguł.

Państwa w reakcji na wyzwania zapewnienia bezpieczeństwa i dążąc do realizacji interesów strategicznych systematycznie budują w otoczeniu regionalnym i w świecie zinstytucjonalizowane „porządki” normatywne. Deklarowanym celem tych porządków jest osiągnięcie trwałego pokoju, ale celu tego same z siebie nie mogą osiągnąć. „Porządek” wnosi stabilność, umożliwia zarządzanie konfliktami, co ogranicza niekontrolowane posługiwanie się siłą militarną. „Porządek” nie jest i nie musi być sprawiedliwy, jednak niesprawiedliwość jest wyzwaniem dla jego trwałości i źródłem pokusy na zastąpienie go „nowym porządkiem”.

„Nowy porządek” budują państwa demokratyczne w regionie Pacyfiku. Jego budowa odzwierciedla poziom i rodzaj wyzwań związanych między innymi ze zmianą charakterystyki regionu, który przestaje być peryferyjny, a zagrożenia nie mają charakteru zastępczego. Konflikty zbrojne w regionie po 1945 roku były *proxy wars*, obecnie zagrożone ekspansjonizmem są szlaki komunikacyjne, stanowiące realne sanktuaria społeczno-gospodarcze. W wyniku zmian wewnętrznych demokratyczne państwa azjatyckie regionu chcą i są zdolne współpracować w instytucji „takiej jak NATO” (i, być może, „takiej jak UE”).

Ten budowany „nowy porządek” w regionie Pacyfiku wybraliśmy za przedmiot badania. W monografii przedstawiamy wyniki wielodyscyplinarnego badania współpracy pomiędzy azjatyckimi państwami regionu: Australią, Indiami i Japonią oraz ich współpracy z USA i UE oraz Wielką Brytanią. Badaniem objęliśmy państwa, które wykazały gotowość i zdolność do zinstytucjonalizowanej współpracy regionalnej i transregionalnej. Skoncentrowaliśmy się na współpracy w formułach instytucji Demokratycznego Diamentu Bezpieczeństwa (*Democratic Security Diamond*, DSD), uznając, że instytucjonalizacja współpracy pomiędzy tymi uczestnikami decyduje o jej jakościowej zmianie. Celem monografii jest znalezienie odpowiedzi na pytanie, jak przebiega proces budowy tego „nowego porządku”, tej nowej, wieloaspektowej architektury współpracy państw DSD.

W badaniu poszukujemy odpowiedzi na następujące pytania: Jakie są ramy prawne współpracy pomiędzy stronami oraz jej perspektywy? Jakie są potencjalne efekty synergii postrzegane przez pryzmat szans pochodnych zinstytucjonalizowanej współpracy? Jakie są główne zagrożenia dla bezpieczeństwa i jaka może być wspólna odpowiedź sojuszników na zagrożenia/wyzwania? Jaki jest potencjał społeczno-gospodarczy Australii, Indii i Japonii na tle świata i ich strategicznych sojuszników (UE i jej państw członkowskich oraz USA) oraz strategicznych rywali (Chiny i Rosja)? Jaki jest poziom powiązań gospodarczych pomiędzy Australią, Indiami, Japonią oraz ze strategicznymi sojusznikami na tle powiązań z innymi partnerami? Jaki jest poziom konkurencyjności Australii, Indii i Japonii w handlu międzynarodowym oraz jakie wnioski wynikają z tego faktu dla współpracy handlowej tych państw z Unią Europejską?

Odpowiedzi na te pytania zostały zawarte w czterech rozdziałach monografii. Rozdział pierwszy „Demokratyczny Diament Bezpieczeństwa – kontekst prawnomiędzynarodowy” jest badaniem prawniczym współpracy w sferze bezpieczeństwa między państwami DSD oraz ich europejskimi aliantami w układach wielostronnych i dwustronnych, jak również jej instytucjonalizacji. W rozdziale drugim „Gospodarcze podstawy współpracy państw Demokratycznego Diamentu Bezpieczeństwa” przeanalizowaliśmy powiązania gospodarcze między partnerami współpracy oraz ich strategicznymi sojusznikami i rywalami na tle

rozważań teoretycznych na temat związków między polityką a gospodarką. Rozdział trzeci „Relacje handlowe UE z Australią, Indiami i Japonią” przedstawia wyniki badania dotyczącego związków handlowych między państwami DSD a UE. W rozdziale czwartym „Konkurencyjność Australii, Indii i Japonii w handlu międzynarodowym. Wnioski dla współpracy handlowej z Unią Europejską” przeanalizowaliśmy kształtowanie się ujawnionych przewag komparatywnych w handlu międzynarodowym państw DSD towarami o różnym stopniu zaawansowania technologicznego.

Monografia jest wynikiem współpracy między badaczami z dwóch ośrodków akademickich: Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu (prof. dr hab. Bogusława Drelich-Skulska, dr hab. Sebastian Bobowski, prof. UEW) i Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie (dr hab. Krzysztof Falkowski, prof. SGH, dr hab. Anđželika Kuźnar, prof. SGH, prof. dr hab. Jerzy Menkes), prowadzonej w latach 2020–2021 w ramach grantu na badania naukowe realizowane przez międzyuczelniane zespoły badawcze pt. Współpraca UE z azjatyckimi uczestnikami Demokratycznego Diamentu Bezpieczeństwa odpowiedzią na wyzwania dla handlu i bezpieczeństwa.

[Przejdź do księgarni →](#)

ksiegarnia.beck.pl